

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa M. R.
przeciwko I. S.
o rozwód,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 listopada 2020 r.,
na skutek skargi pozwanego o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 czerwca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł, tytułem kosztów postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 października 2018 r. Sąd Okręgowy w T. rozwiązał przez rozwód małżeństwo powódki M. R. (poprzednio S.) i pozwanego I. S. z wyłącznej winy powódki. W wyniku apelacji powódki Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 18 czerwca 2019 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego przez przypisanie również pozwanemu zawinienia w rozkładzie pożycia małżeńskiego.

Sąd drugiej instancji dokonał modyfikacji ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji odnośnie do nagannych zachowań pozwanego wobec powódki, uznając

za wiarygodne jej zeznania oraz zeznania córki stron S. S., że w sytuacjach konfliktowych pozwany był wobec powódki agresywny, podduszał ją, popychał, zakładał jej tzw. „haki” oraz dopuścił się wobec niej gwałtu w 2016 r.

W skardze z dnia 17 lutego 2020 r. pozwany domagał się stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 czerwca 2019 r. W ocenie pozwanego wyrok ten jest niezgodny z art. 32 ust. 1 i 2 w zw. z art. 25 ust. 1 Konstytucji RP i art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 1 powołanej Konwencji, przez wydanie orzeczenia w oparciu o uprzedzenia i wyobrażenia Sądu co do religii wyznawanej przez pozwanego i przez pryzmat funkcji jaką sprawuje on w Kościele (...), co stanowi niedopuszczalne pogwałcenie zasady równości i zakazu dyskryminacji stron w procesie oraz naruszenie prawa do sprawiedliwego procesu przeprowadzonego przez bezstronny sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W pierwszym rzędzie należy wskazać, iż w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 15 października 2020 r., III PZP - zasada prawna - Sąd Najwyższy wyjaśnił, że strona nie ma obowiązku skorzystania ze skargi nadzwyczajnej przed wniesieniem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku. W konsekwencji nie było podstaw do odrzucenia skargi pozwanego przez wzgląd na brak skorzystania ze skargi nadzwyczajnej w celu wzruszenia skarżonego prawomocnego wyroku Sądu drugiej instancji (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.).

2. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.).

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego niezgodność z prawem orzeczenia rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty. Orzeczenie niezgodne z prawem to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest

oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawnej. Tylko w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Istotą władzy sądowniczej jest orzekanie w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od wewnętrznego przekonania sędziego oraz jego swobody w ocenie praw i faktów stanowiących przedmiot sporu. Treść orzeczenia, jak wspomniano wyżej, zależy również od wyników wykładni, które mogą być różne, w zależności od jej przedmiotu, i przyjętych metod. W związku z tym, może istnieć wiele możliwych interpretacji, a sam fakt wykładni z natury rzeczy cechuje subiektywizm. (zob. uzasadnienia do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r. I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 31 marca 2006 r. IV CNP 25/05, OSNC , nr 1, poz. 17, z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06 nie publ., z dnia 13 maja 2009 r. IV CNP 122/08, nie publ., z dnia 3 czerwca 2009 r. IV CNP 116/08 nie publ.).

3. Celem wstępnej selekcji w odniesieniu do tego rodzaju środka, przewidzianej w art. 424⁹ k.p.c., jest wyeliminowanie skarg oczywiście bezzasadnych, które bez konieczności wnikliwej analizy prawnej powinny być oddalone. Oczywista bezzasadność skargi, jako kryterium dozwolonego wyłączenia zachodzi, gdy powołane podstawy skargi już przy pierwszej ocenie pokazują, że faktycznie nie ma możliwości ich uwzględnienia, ponieważ nie miały miejsca, albo nie mogły mieć wpływu na kształt orzeczenia. Nie ma zatem potrzeby prowadzenia szerokiej analizy prawnej i dokonywania pogłębionego badania trafności zaskarżonego orzeczenia, w odniesieniu do zastosowania prawa i jego wykładni. Ocena zasadności skargi polega na antycypowaniu niejako roli sądu, który orzekałby co do istoty sprawy z powództwa skarżącego o wynagrodzenie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., V CNP 57/14, nie publ.).

W sytuacji, gdy z bezpośredniego oglądu sprawy wynika, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia byłaby oddalona, trzeba przyjąć, że jest ona oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 424⁹ k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., I BP 10/13, nie publ.).

W obowiązującym modelu apelacji pełnej rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale obejmuje także powinność merytorycznego rozpoznania sprawy. Celem postępowania apelacyjnego jest bowiem ponowne i wszechstronne merytoryczne rozpoznanie sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r., IV CZ 10/17, nie publ.). Merytoryczne rozpoznanie sprawy przez sąd drugiej instancji odbywa się przy zastosowaniu właściwych przepisów postępowania, tj. przepisów regulujących postępowanie apelacyjne, a gdy brak takich przepisów, przy zastosowaniu unormowań dotyczących postępowania przed sądem pierwszej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.). Zgodnie z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym.

Na gruncie art. 57 k.r.o. zostało już wyjaśnione w orzecznictwie, że dla przyjęcia współwiny za rozkład pożycia między małżonkami wystarczy, gdy drugi małżonek swoim postępowaniem przyczynił się do tego rozkładu, chociażby stopień jego zawinienia był mniejszy; wina w rozkładzie pożycia małżeńskiego nie podlega stopniowaniu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1997 r., II CKN 329/97, nie publ., z dnia 6 maja 1998 r., II CKN 717/97, nie publ., z dnia 8 stycznia 1999 r., I CKN 875/98, nie publ.).

W kontekście charakteru prawnego instytucji winy za rozkład pożycia małżeńskiego, z założenia implikującego swobodę orzeczniczą sądu *meriti*, a także zakresu judykacyjnego sądu drugiej instancji, wyznaczonego przepisami art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. oraz przedstawionych przez Sąd odwoławczy motywów, które doprowadziły do przypisania także i pozwanemu współwiny za rozkład pożycia małżeńskiego, skarga pozwana na niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jawi się jako oczywiście bezzasadna w przedstawionym wyżej rozumieniu, jako przesłanki odmowy przyjęcia jej do rozpoznania. Zaprezentowane w tym przedmiocie stanowisko Sądu Apelacyjnego mieści się w granicach wyznaczonych dopuszczalną swobodą orzeczniczą.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, a o kosztach postępowania skargowego

orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 424¹² k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 4 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).

jw